

Jakou cenu má v Africe lidský život?

Lukáš Nevěděl
Geografie a kartografie
4. ročník

Uprchlíci po 2. sv. válce

6. dubna 1994 uprchlo do Tanzanie v průběhu 24 hodin od vypuknutí bojů ve Rwandě téměř 250 000 lidí. Jednalo se o nejpočetnější a nejrychlejší exodus v dějinách lidstva. Tato rwandská rodina utíká před etnickými čistkami k nejbližší hranici, aby se dostala do Ngary v Tanzanii.

**Burundští uprchlíci ve Rwandě.
Přibližně 80% uprchlíků jsou
ženy, děti a staří lidé.**

**Životní podmínky ve většině
uprchlických táborů umožňují
uprchlíkům přežít, nic víc.**

V polovině července 1994 prchl do Zaire téměř jeden a půl miliónu rwandských uprchlíků. Vytvořili tábory, které patří mezi největší na světě. Tábor Kibumba v gomské oblasti Zairu.

Rwandští uprchlíci v zairském táboře Kibumba čekají ve frontě u cisterny na vodu.

Vzácným zbožím je i palivo. Ještě vzácnější jsou tábory, kde je ho dostatek.

Dekolonizace Afriky

• příčiny odchodů uprchlíků?

- a) války o samostatnost - Alžírská válka 1954 - 1962
- konflikt Etiopie a Eritrea
- b) kmenové rozbroje, nesnášenlivost, strach - oblast velkých jezer
např.: Tutsi vs. Hutu (málo, "šlechta" x hodně, agrár.)
- c) nestabilní politická situace v zemi - D.R.Kongo
- d) války mezi zeměmi, - za účelem získat moc
- zničit opoziční jednotky v druhém státě
- e) jít „za příbuznými“ - hranice prochází územím kmene
- f) militarizace uprchlických táborů
- g) hladomor, nedostatek jídla, pití, palivového dřeva
- h) pozůstatky kolonializmu - D.R.Kongo
- i) odlišné náboženství - Súdán

Severní Afrika - Alžírsko

- jeden ze 2 významných problémů v této oblasti - krutá koloniální válka
- první významnější činnost organizace UNHCR
- boj za nezávislost v letech 1954 - 1962
- mučení francouzskými silami - znepokojení Červeného kříže
- násilné přesídlení miliónů venkovanů do sídlišť obehnaných ostnatým drátem, postupné odumírání - četba (2)
- politický střet Francie a OSN, vnitřní záležitost Francie?
- uprchlické tábory v Tunisku a Maroku
- stabilní politická situace v hostitelských zemích, dobrá ekonomická úroveň - po válce repatriace
- 1959: v Maroku 110 245 Alžířanů, v Tunisku 151 903
- militarizované tábory napadli Francouze - odvěta - Francie napadla tyto tábory, jak odlišit milice? - četba (4)

Dekolonizace na jih od Sahary

- v roce 1954 pouze 4 nezávislé státy: Egypt, Etiopie, Libérie a JAR
- příčina pohybů uprchlíků na jih od Sahary? - politické nadvlády 1 etnické skupiny, „koloniální státy“ - revoluce a převraty
- bílé menšinové režimy v Rhodesii, JAR a v Namibii - pozůstatky kolonializmu téměř dodnes, útoky z těchto zemí
- problematika v 60. letech:
 - a) oblast velkých jezer (Kongo, Rwanda, Burundi)
 - b) úprk tisíců lidí z Angoly, Mozambiku a Guineji - Bissau (port.) - boje za nezávislost, útěk k sousedům, zakládání opozice - četba (7)
- vítězství „černochoů“ v Rhodesii - Zimbabwe, situace se obrátila, verbování unesených dětí - vycvičení bojovníci, - útěk do Mozambiku, vyčerpání, dohoda
- návrat z Mozambiku, kde se rozpoutala válka

Oblast afrických jezer - 60.léta

- bývalé belgické kolonie, nevyřešené situace mezi kmeny
- problém v 60. letech, poté i v 90. až do současnosti - vyvolání tzv. 1. světové války na africkém kontinentě
- genocida - četba (10)
- Cit.: Jeden tyranský systém byl nahrazen novým. Je docela možné, že jednou budeme svědky násilné reakce ze strany Tutsiů.
- Burundi - poučení z Rwandy, utužení moci Tutsiů, armáda
- Burundi napadlo Rwandu, vražedné útoky civilistů
- útěky mnoha Tutsiů do Konga, Ugandy, Tanzanie (jediná politicky stabilní země v oblasti)
- Kongo - snaha separace Katangy na J státu, nevraživost vůči rwandským příchozím - četba (12) - šikana Tutsiů
- vraždy západních vyjednavců - Evropa, USA,.. se odmlčely

Uprchlíci v Africe do konce 60.let

- 1965: v Africe 850 000 uprchlíků
- repatriace probíhala poměrně rychle, ale vznikalo zde mnoho nových konfliktů
- výrazná nestabilita států, změna chování vůči příchozímu obyvatelstvu - obava? kriminalita? AIDS?
- 1969: v Africe 1 000 000 uprchlíků
- 1969: ve světě 2 500 000 uprchlíků
- 1980: nárůst v Africe i světě 8 krát
- největší tábor: Wad Sherife v Súdánu - 128 000 osob - 80.léta

Uprchlické tábory

- obrovské tábory pojímající až desetitisíce osob
- nedostatek vody, paliva, bez orné půdy-hladomor
- uprchlické tábory - měly být pouze dočasnou formou, nyní fungují přes 15 let!!!
- bez vody, kanalizace, málo ubytování, nedostatek dřeva - shánění si dřeva mimo tábor - odlesňování krajiny - ekologická zátěž - zničení místních ekosystémů, degradace půdy (příklad v Malawi)
- dopad na hostitelský stát - omezení pohybu a práce uprchlíků - ZAČAROVANÝ KRUH
- bez ochrany, tábory často leží u frontové linie
- i bez legislativní ochrany nového státu, bez práv
- gangy, drogy, násilí, nová útočiště ozbrojených skupin, náborů, napadání své původní země - zatáhnutí hostů do konfliktu, civilní ztráty - JE TO RIZIKO?

Samousídlení uprchlíků

- nemožnost repatriace
- chybí pomoc při samousídlení uprchlíka, je sám
- pozitiva?: lepší život?, větší bezpečí?, jsou svobodnější?
- co se stalo těm, kteří zvolili samousídlení?:
 - a) bezpečnostní a ekonomické problémy, kt. se týkají nedostatku práv jedince
 - b) výhružky od podrážděných místních obyvatel
 - c) útoky povstaleckých skupin, násilné verbování
 - d) místní úřady je stejně zkoncentrují do uprchlických táborů

Výsledek? Úkolem pro hostitelské státy, humanitární organizace a osoby je zajistit, aby uprchlíci mohli žít v bezpečných a důstojných podmínkách ať už v táboře nebo mimo něj.

Uprchlíci v 70. - 80. letech

- konflikty a hladomor v tzv. africkém rohu
- Uganda → Súdán, Angola → Zambie a Zimbabwe
- africký roh: konflikty v rámci supervelmocí, studená válka, Etiopané do Súdánu, Somálska a Džibutska a Súdánci do Etiopie
- proč?: Etiopie na konci 70. let se otočila od USA a připojila se k SSSR - USA podporovaly vlády v Súdánu a Somálsku
- opětovné boje a vzájemné napadání území z tzv. uprchlických táborů, militarizace těchto táborů
- nedostatek orné půdy pro uprchlíky
- Somálsko zneužívá potravinovou pomoc pro uprchlíky
- nevěrohodná čísla o uprchlících, dávky pro Somálsko představovali čtvrtinu domácího produktu, 1989 - bez USA

Etiopie vs. Eritrea a hladomor

- nejprve federace, poté Etiopie udělala z Eritreji provincií
- nejdelší občanská válka v Africe (1962 - 1991)
- útěky Eritrejců do Súdánu, krvavá politická revoluce v Etiopii
- 1977: v Súdánu 200 000 eritrejských uprchlíků
- 1978: v Súdánu 400 000 eritrejských uprchlíků
- s růstem počtu Eritrejců v Súdánu rostl odpor vůči nim - HROZBA?, vytváří zde výraznou etnickou menšinu s negativním vztahem k sousedovi, který ale rovněž byl tehdy „nepohodlný“
- krize v oblasti Tigráj - boje mezi Eritreji a Etiopií, zn. příliv Etiopanů do Súdánu, v Súdánu nepokoje mezi novými Etiopany a Eritrejci
- hladomor v Etiopii - 1984 - opětovné vlny do Súdánu (300 t.
- konflikt až do r. 1991, 1993 osamostatnění Eritreje

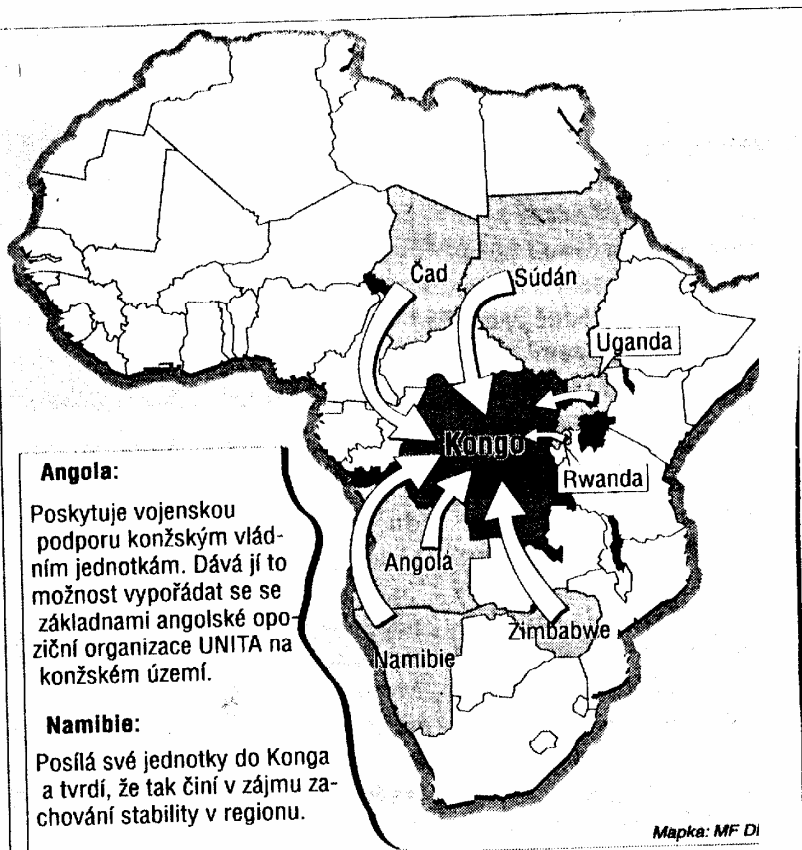
Malawi - náruč pro uprchlíky?

- 80.léta, uprchlíci z Mozambiku (3. nejpočetnější na světě - tehdy)
- ničivá občanská válka
- teror, systematické zabíjení, mrzačení, znásilňování a drancování, 2 skupiny proti sobě používaly na civilistech tytéž taktiky - útěk do Malawi
- 1,1 miliónů Mosambičanů v roce 1992 v Malawi, v úbytek obyvatel v Mosambiku v někt. oblastech - až 90%
- celkem: 5,7 mil. za hranicemi a 1 mil. mrtvých
- cíl: JAR, Malawi, Svazijsko, Tanzanie, Zambie a Zimbabwe
- počet uprchlíků v Malawi: poč. obyvatel - někde až 3:2
- vstřícný postoj Malawi, dali jim půdu, ale chudý stát
- 90% uprchlíků se zaměstnalo na výrobu piva, prodej nádob, drcení kukuřice, chov zvířat
- problém: kácení dřeva - ekologická katastrofa, eroze - hlad

Oblast velkých jezer - 90. léta

- násilí a krveprolití ještě větší než v 60. letech
- Tutsiové v zemích kolem Rwandy - snaha napadnout zemi
- Uganda - podpora Tutsiů, součást jejich armády, útok na R.
- Burundi - zavražděn Hutujský prezident Tutsii - masové vraždění Hutu v Burundi, smrt 800 000 osob, konflikt se šíří
- útěk Hutů z Rwandy do oblastí, kde žijí býv. vyhnaní Tutsi
- exodus rwandských Hutů - 2 milióny osob
- zrodila se válka v Zairu - samostatnost, Hutu vs. Tutsi,...
- přerostla až v mezinárodní konflikt, do kt. bylo zapojeno mnoho států a souvisela s útěky a válkami v Angole, Burundi, Súdánu = tzv. PRVNÍ SVĚTOVÁ VÁLKA
- kam šli Hutuové?: 1,2 mil. Zair, 580 t. Tanzánie, 270 t. v Burundi a 10 000 v Ugandě
- počet zabitých? cca 4,5 miliónů

- největší tábory: provincie Kivu v Kongu - tábory u Gomy
- počet obyvatel - cca přes 1 milión uprchlíků v zoufalém stavu
- práva - minimální, úřady daleko, Hutuové ovládli tyto tábory
- pouze v Tanzanii se dočkali Hutuové lepšího přivítání a získali zde aspoň malá práva uprchlíka, Tutsi zde složili zbraně
- Rwanda požadovala repatriaci, UNHCR nevědělo, jak reagovat - četba (str.5-3.část)
- Bouření Hutuů - reakce Kinshasy - útok na tyto tábory, nová válka v Zairu, zároveň útoky na Rwandu, neúspěšný návrat
- západní pocit viny, nerozhodná mezinárodní reakce
- navíc se mezi uprchlíky šíří AIDS (každý 4.)
- šíří se tam, kde je beznaděj, chudoba, nestabilita, trvá dodnes (výměny pozic mezi Hutuy a Tutsi)
- OSN se rozhodla pomoci jen uprchlíkům, ale tyto jevy se přenesly i na ostatní společnost - nevraživost, nespravedlnost!?
- diskriminace uprchlíků, odmítání azylu, bloudí v pralese

Angola:

Poskytuje vojenskou podporu konžským vládním jednotkám. Dává jí to možnost vypořádat se se základnami angolské opoziční organizace UNITA na konžském území.

Namíbie:

Posílá své jednotky do Konga a tvrdí, že tak činí v zájmu zachování stability v regionu.

Zimbabwe:

Zimbabwe vláda pomohla v roce 1997 Kabilovi svrhnout diktátora Mobutua a i nyní konžského prezidenta podporuje. Od pomoci si slibuje větší vliv v regionu.

Rwanda:

Nejprve byla hlavním spojencem Kabilů (rwandští Tutsiové bojovali v Kabilově armádě), dnes chce Rwanda konžskou vládu odstranit.

Uganda:

Uganda hrozí výpadem proti Kabilovi, protože trpí na svém území základny protiugandských sil.

Súdán a Čad:

Obě země s podporou Libye posílají jednotky do Konga, aby posílily svůj vliv v regionu.

Mapka: MF DI

Černý kontinent pro

P r a h a - Hrozí Africe konflikt, který by mohl zažehnout válečný požár na celém černém kontinentu? Mnozí odborníci se domnívají, že ano. A dokonce vědí, co by mohlo být onou pomyslnou rozbuškou. Kongo.

"Střední Afrika je tím místem, kde by se boje mohly rozhořet naplno a uvrhly by celý světadíl do jeho první 'světové' války," varuje Suzan Riceová, americká zmocněnkyně pro africké záležitosti.

A proč právě Kongo, když přinejmenším čtvrtina afrických zemí je v té či oné míře ohrožena ozbrojenými střety? Důvodů je hned několik.

Předně třetí největší stát kontinentu leží v samém srdci politicky neklidné oblasti. Okraje jeho rozsáhlého území, kam moc ústřední správy zasahuje jen sla-

analýza

bě, často slouží jako nástupiště pro řadu povstaleckých skupin z jiných zemí, které se na těžko kontrolovatelná místa uchylují do exilu.

Svoji roli hraje i mimořádné nerostné bohatství, jež se ukrývá v rozsáhlých konžských pánvích. Například prezident Zimbabwe se netají tím, že úspěšná

Libérie, Sierra Leone (přelom 20.st.)

- boj minimálně 3 kmenů v Libérii (Danové, Manové a Krahnové)
- masakry civilistů, mrzačení, rozsáhlé ničení majetku, nábor tisíců dětských vojáků, kt. museli pro loajalitu zabíjet jiné děti
- 8 let teroru, 150 000 mrtvých, 2 milióny obyvatel uprchlo do sousedních zemí, další nuceni přesídlit
- plavby námořních lodí od přístavu k přístavu s uprchlíky - na jedné z nich všichni umřeli, 2. Přijata až v Ghaně
- repatriace z Guineje - zde občanská válka, nestabilita
- Sierra Leone napadena Libérií, důvod - opoziční jednotky
- občanské nepokoje, rozšíření praktik z Libérie - masakry civilistů, mrzačení, rozsáhlé ničení majetku, nábor tisíců dětských vojáků
- útěk: cca 1,4 miliónu osob do sousedních zemí
- nepokoje i v sousedních zemích, nestabilní

Západní Sahara - 1975 až nyní

- do roku 1975 pod Španělskem
- poté Španělsko rozdělilo v Madridu Západní Saharu mezi Maroko a Mauretánii
- Mauretanie se svého nároku vzdala ve prospěch Západní Sahary, toto jižní území bylo obsazeno Marokem - vznik fronty POLISARIO, dovoz zbraní z Libérie a Alžírsko (viz. Alžír. válka)
- proč?: světové fosforečné zásoby u el - Aaiúnu
- emigrace Západosahařanů do Alžírsko - oblast Tindouf (50 km od hranic), 165 000 osob, nedostatek vody, hladomor, ale i mobily, cestování (vytváří se zde „šlechta“)
- od 90.let se mělo konat referendum, nejasnost, kdo se ho má zúčastnit - jen „starousedlíci“ nebo nynější obyvatelé? (kolonizace Maročany)
- území nyní rozděleno zdí na 2 části, sever osídlen Maročany a intenzivně využíván, jih je baštou opozice, vzájemné útoky

Současná místa humanitárních krizí

Jiné problémy

JAR - vysoká nezaměstnanost

Zimbabwe - vyvlastňování
farem od bílých farmářů,
nyní úpadek, zabíjení
bělochů

(možné šíření i do dalších
států)

Nigérie - náboženské
nepokoje, šaríja, muslimové
vs. křesťané

Súdán - oblast Dárfúr -
náboženské nepokoje
muslimové vs. křesťané

Separatizmus

D.R. Kongo - Katanga (Shaba)

Angola - Cabinda

Komory - Mwali (Mohéli)
- Nzwani (Anjouah)

Senegal - Casamance

Rovníková Guinea - Bioko

Kamerun - Occidental

Eritrea - Tigre (Tigraj)

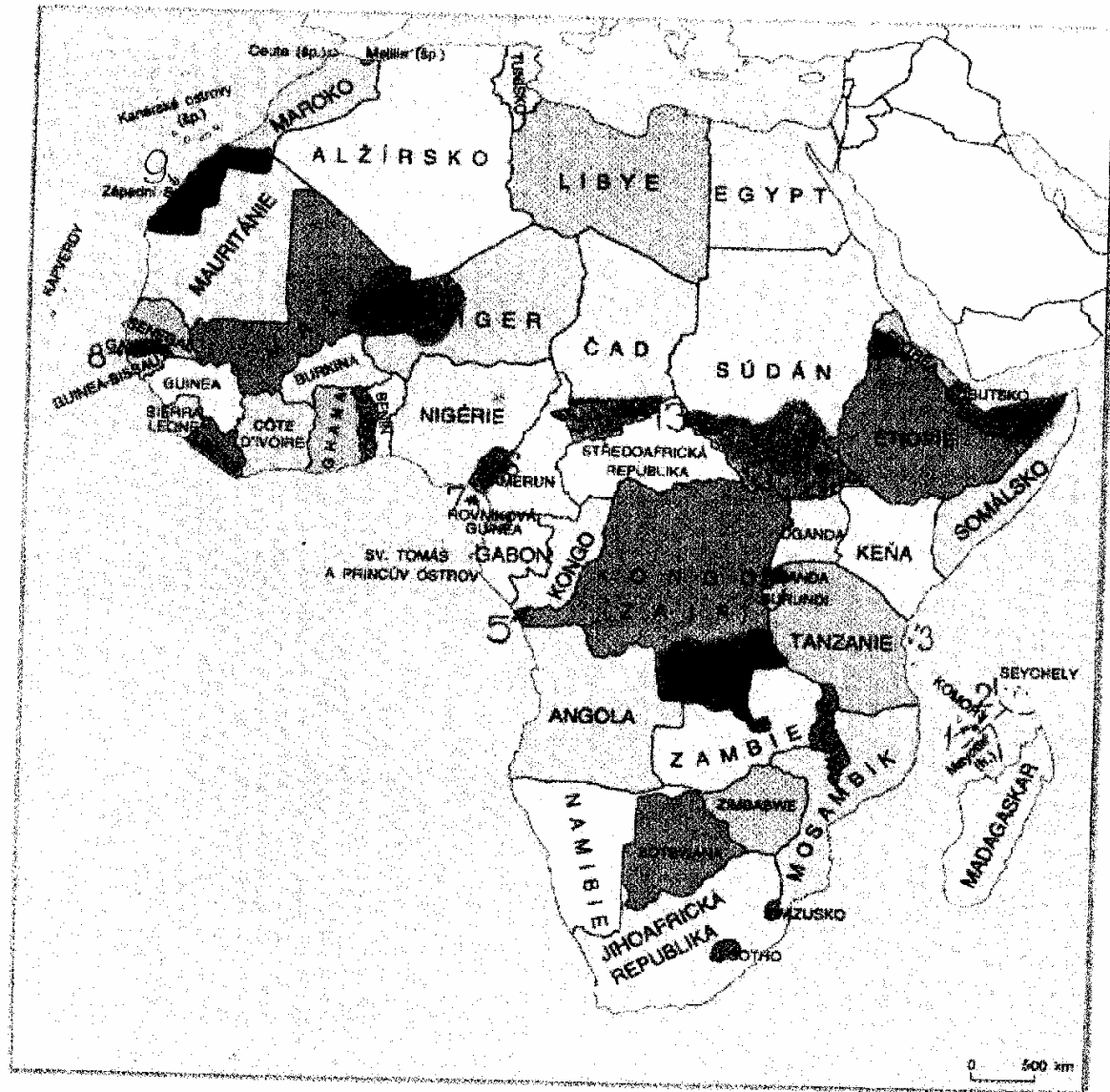
Somálsko - Somaliland

Maroko - Západní Sahara

Mali a Niger - území Tuaregů

Čad a Súdán - křesťanský a
animistický jih

Separatizmus

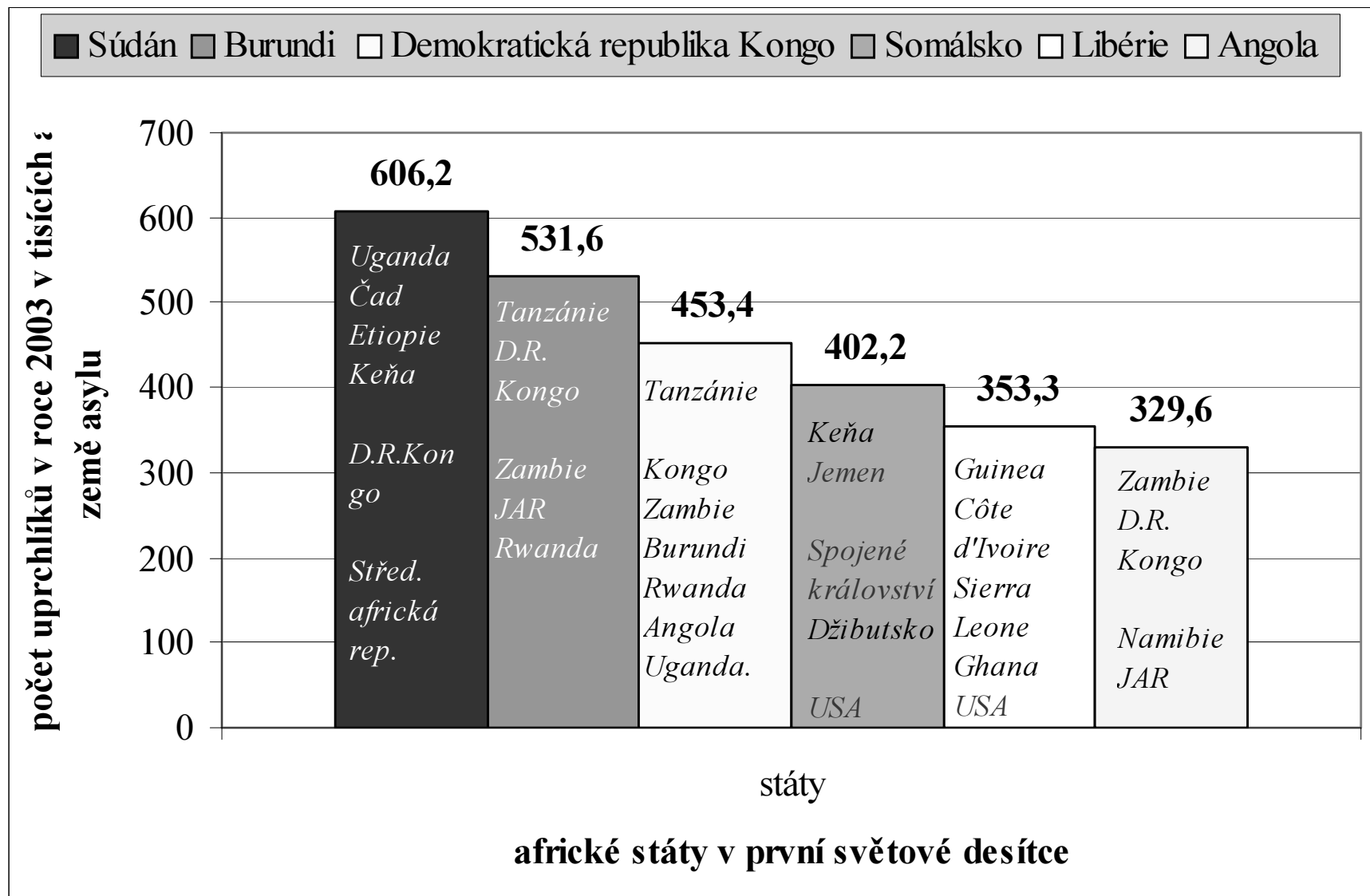

- 1 - Mwali
- 2 - Nzwani
- 3 - Zanzibar
- 4 - Tigre
- 5 - Cabinda
- 6 - bývalý britský Kamerun
- 7 - Bioko

- 8 - Casamance
- 9 - Západní Sahara
- 10 - Tuarégové
- 11 - Katanga (Šaba)
- 12 - Somaliland
- 13 - Animistický a křesťanský jih

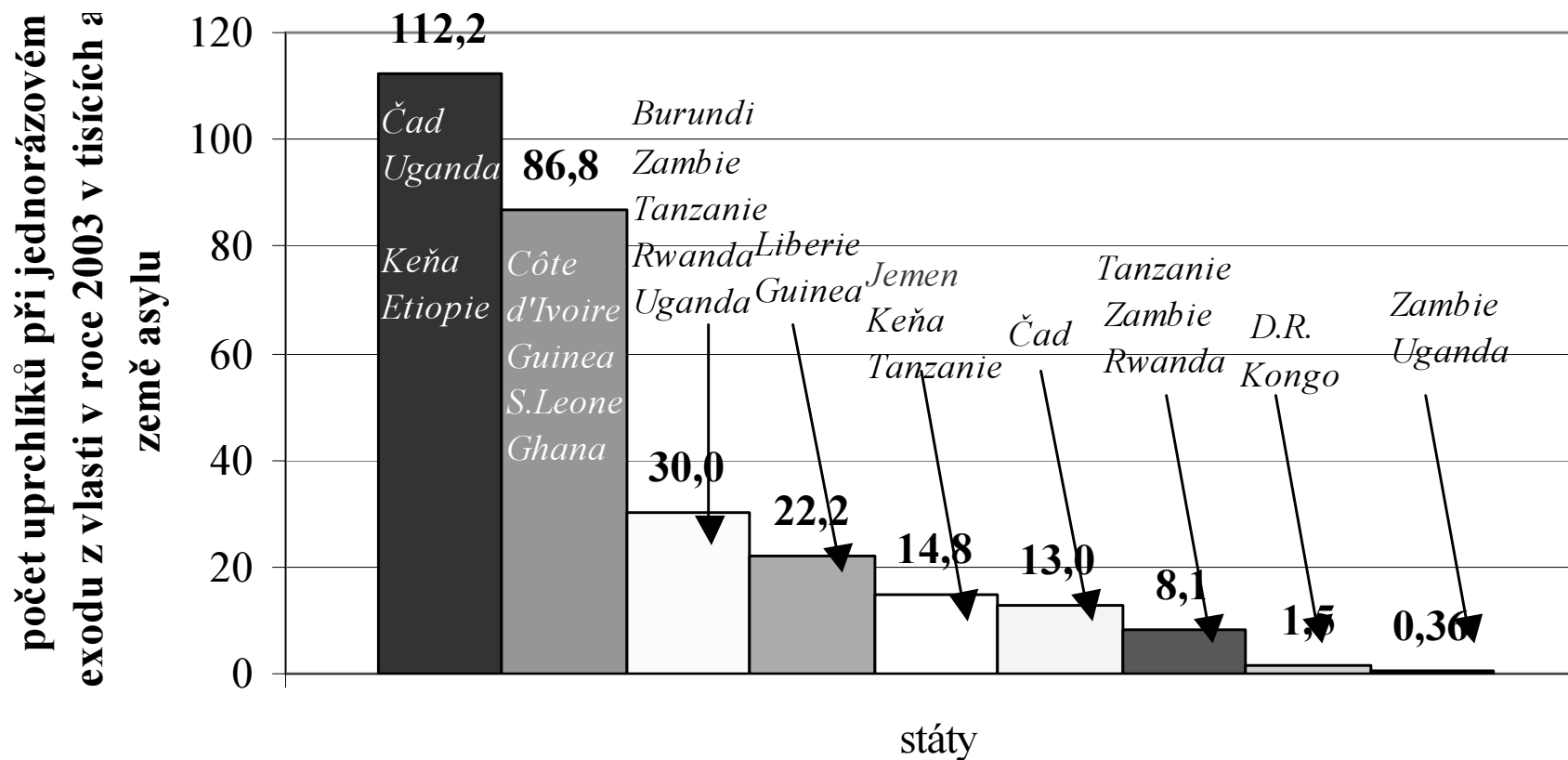
Úkol: Proudby uprchlíků v roce 2003 (č.1 ze 3)

1) CELKEM

Úkol: Proudby uprchlíků v roce 2003 (č.2 ze 3)

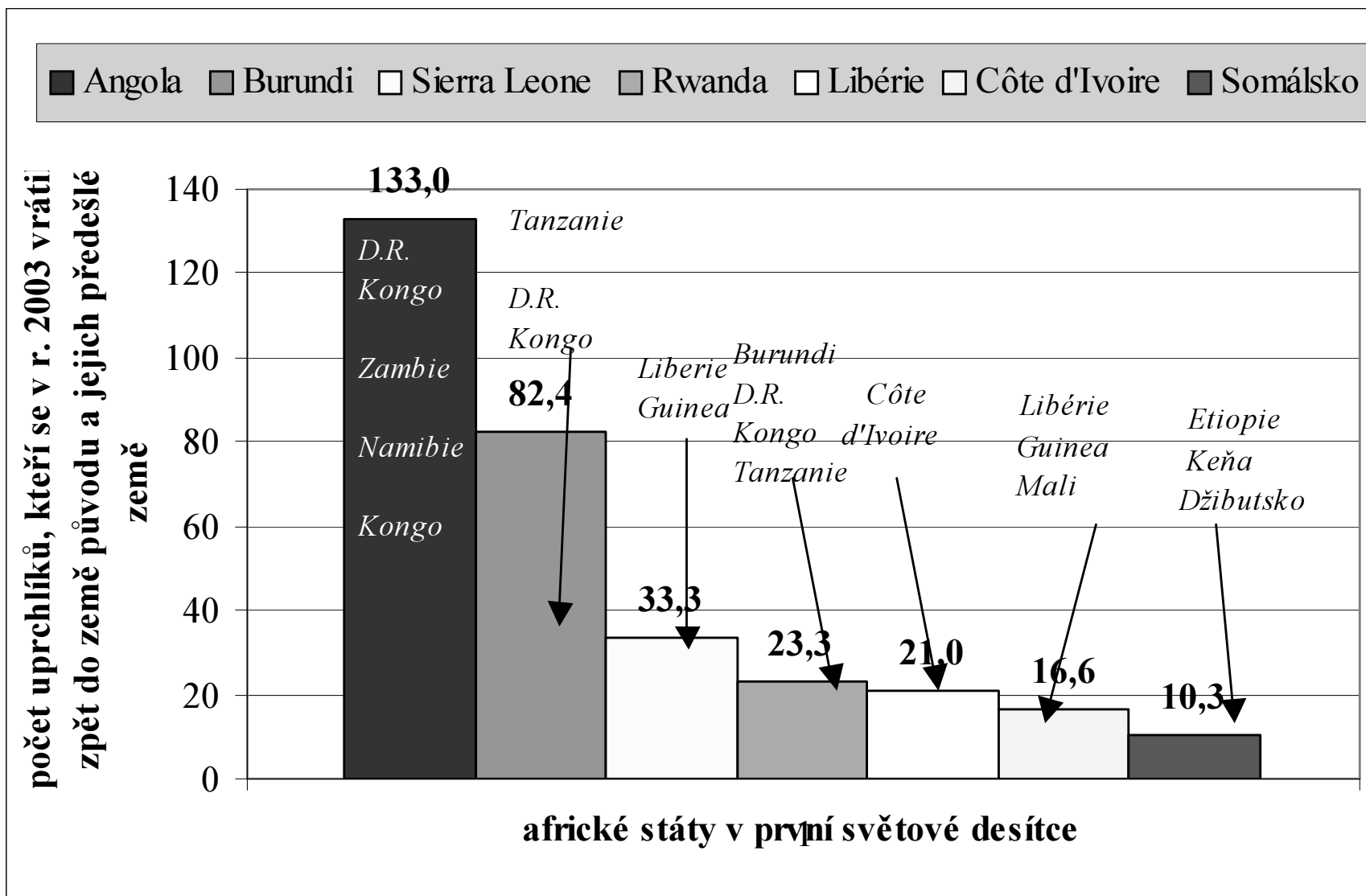
2) Jednorázové akce

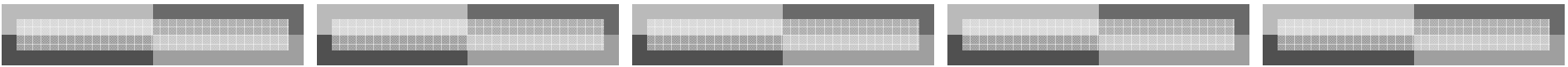

africké státy v první světové desítce

Úkol: Proudby uprchlíků v roce 2003 (č.3 ze 3)

3) Repatriace v roce 2003

LITERATURA:
<http://www.osf.cz/djuric/courtesy/text/masakry.htm>

<http://members.tripod.com/~Klempera/rwanda.htm>

<http://www.blisty.cz/art/19149.html>

Liščák, V. et. al (1998): Státy a území světa. Libri, Praha, 592 s.

Články z MF Dnes 2000 - 2001

<http://www.afrikaonline.cz/>

http://www.unhcr.cz/publ_state_ref.html

Tomeš, J. et. al (1996): Školní atlas dnešní svět. TERRA, Praha

Bičík, I. et. al (2000): Školní atlas dnešního světa. TERRA, Praha